

Satu ja Aatos, taidekasvatusmenetelmä

Katja Kähkönen
Lastenkulttuurikeskus Verso

Satutunnit kirjastossa ovat perinne, joka kannattaa hölskyttää ja freesata tämän päivän tarpeiden mukaiseksi. Tarvitsemme laatua, joka tempaa tämän päivän lapsen mukaan ja kiinnostaa myös aikuista tuomaan lapset mukaan. Satu ja Aatos on taide- ja tunnekasvatuksellinen menetelmä siihen.

Päivi Lehmusvuori
Toenperän kirjasto, Juva

Satu ja Aatos -menetelmä

- Menetelmä yhdistää tarinallisen taidekasvatuksen, teatterillisen taidekasvatuksen ja tunnetaitokasvatuksen.
- Kohderyhmänä ovat 4 – 8-vuotiaat, enintään 20 lasta kerrallaan.
- Menetelmää voi toteuttaa kirjastoissa, koululuokissa ja varhaiskasvatuksen tiloissa.
- Satutunnin kesto on noin 45 minuuttia.
- Satutunnin vetäjä on Satu-tädin roolissa.
- Tarpeisto koostuu Aatos-lavasteesta, tunneteemoittain valikoidusta lastenkirjallisuudesta ja piirustusvälineistä.

Satu ja Aatos -menetelmä on erilainen satutunti, joka osallistaa, tarttuu rohkeasti myös hankaliin kysymyksiin ja antaa menetelmänä lapsille mahdollisuuden työstää erilaisia tunteita. Se antaa lapsille myös varmuutta esittää asioita muiden edessä, ryhmässä.

Jenni Joru,

Toenperän kirjasto, Rantasalmi

Minä olen Satu. Minä en ole taru enkä kertomus eli minua ei lueta, vaikka ystäväni lukevatkin minua aika hyvin. Minä luen. Minä ahmin satuja. Minä myös haistan hyvät sadut. Minä olen Satu-täti.

Satu

Satu-täti on fiktiivinen hahmo, joka johdattelee lapset tutustumaan kirjallisuuteen teatterillisin menetelmin. Kiinnostusta kirjoihin herätellään kehollistamalla kirjallisuuden etsiminen. Satu etsitään haistelemalla kirjoja, eli hyviä satuja. Satu nuuhkii myös lapset, koska hyviä satuja voi olla lasten päissä, kun he ovat lukeneet, kuunnelleet tai keksineet satuja. Lapset kertovat kirjallisuuskokemuksistaan usein ylpeinä.

Satu käyttää värikästä kieltä, sanojen kaksoismerkitykset ovat tärkeässä roolissa.

Satu pukeutuu särmikkäästi. Asu herättää lapsissa mielenkiinnon, erottuu arkivaatteista ja tuo satutädin nykyaikaan.

Satu herättelee rohkeasti lapsissa erilaisia, niin myönteisiä kuin kielteisiäkin tunteita. Satu ei ole hyveellisempi kuin muut, vaan tekee itsekin virheitä. Satu altistaa itsensä mielipiteille, herättää tunteita muissa ja on avoimesti läsnä omine tunteineen.

Satu on hahmona aika railakas, tyylikäs ja vähän turhamainen, ei liian turvallinen ja pehmeä, vaan lapsia haastava, hassu ja mielenkiintoinen. Sekin tuo satutuntitoimintaan jotain muuta. Raikkautta. Huumoria. Särmää.

Jenni Joru,

Toenperän kirjasto, Rantasalmi

Katja Kähkösen luoma sadun hahmo kääntää pääläelleen mielikuvat sadusta vain pienille lapsille kuuluvana tai vain vanhojen ihmisten harrastamana juttuna. Katjan Satu on hemaiseva, värikäs, kiinnostava ja hauska. Kuin sadut itse.

Päivi Lehmusvuori,

Toenperän kirjasto, Juva

Minulla on ottopoika nimeltään Aatos. Aatos on ottopoikani, koska otin hänet kuvakirjasta. Hän oli yksinäinen Aatos. Aatos on kuvitus, ei kuvatus. Aatos on erityinen: me näemme hänen aatoksensa, mietteensä, ajatuksensa. Minä olen usein Aatoksen aatoksissa. Aatos pitää saduista.

Aatos

Aatos on kaksiulotteinen kasvokuva/lavaste. Aatokselta puuttuu päälaki, joten hänen päähänsä voi kuvittaa sadun herättämiä ajatuksia ja tunteita. Lapset ulkoistavat omat ajatuksensa Aatoksen aatoksiksi.

Aatos-lavasteen käyttö kasvattaa esiintymiskokemusta, koska jokainen lapsi vierailee Aatoksen aatoksissa esittämässä ajatuksiaan/piirustuksensa. Näin lapsi asettaa itsensä huomaamattaan huomion keskipisteeksi. Jos lapsi on ujo, Satu vie lapsen piirustuksen Aatoksen aatoksiin, jotta jokainen lapsi tulee kuulluksi eikä jää toiminnan ulkopuolelle.

Satutunnin kulku

1. Satu esittelee itsensä ja Aatoksen.
2. Satu etsii kirjan toiminnallisesti yhdessä lasten kanssa. Satu ja lapset haistavat parhaan sadun pahoilta haisevien (lasten mielestä tylsien) kirjojen joukosta.
3. Satu lukee sadun istuen piirissä tasavertaisesti lasten kanssa.
4. Aatos kuiskaa (luetun kirjan aihetta käsittelevän) pulmansa Sadulle. Satu pyytää lapsia auttamaan Aatosta ja täyttämään hänen päänsä uusilla ajatuksilla.
5. Lapset piirtävät Aatokselle ajatuksia. Piirretyt ajatukset esitellään Aatoksen aatoksissa/päässä. Lapset opettelevat sanoittamaan ajatuksiaan ja tunteitaan, olemaan huomion keskipisteenä ja kuuntelemaan toisten aatoksia.
6. Lapset haistavat muutaman hyvän runon runokirjoista. Satu lukee runot lapsille.

Satu ja Aatos -tuokion yksi perusta on tasa-arvoinen vuorovaikutus lasten kanssa. Satu lukee sadut samalla tasolla kuin lapset, keskustelee lasten kanssa, kysyy ja ottaa lapset huomioon. Tuokio sisältää aina lasten omaa aktiivisuutta. Toiminnallisuus on tärkeä osa satutuntia, se on tavoitteellista ja sisällön mukaan harkittua. Tunti on pienoistyöpaja. Tekeminen on oppimisen ytimiä, tekemällä oppii ja omaksuu itselleen asioita parhaiten.

Päivi Lehmusvuori,
Toenperän kirjasto, Juva

Kirjallisuus ja aiheet

Satutunnille valitaan tunneteemainen kirja. Kirjan aihe käsitellään Aatoksen aatoksina: piirretään ja puhutaan auki. Satutunti päättyy aina katarsikseen.

Tunneteemaista kirjallisuutta:

Ei! sanoj pieni hirviö. Güettler, Kalle; Helmsdal, Rakel; Jónsdóttir, Áslaug. Kustannus Oy Pieni Karhu 2010. Suomennos: Sari Peltonen.

Haluan hattuni takaisin. Jon Klassen. WSOY 2013. Suomennos: Pirkko Harainen.

Hei hei, Luppis. Benjamin Chaud, WSOY 2011. Suomennos: Mikael Ahlström.

Kuka lohduttaisi Nyytiä? Jansson, Tove. WSOY 1960. Suomennos: Kirsi Kunnas.

Miten satujen susista selvittäään. Child, Lauren. Pieni karhu 2006. Suomennos: Riitta Oittinen.

Vesta-Linnea ja hirviö-äiti. Appelgren, Tove. Tammi 2009.

Satu on kirjallisuuden kehto. Sadut kertovat meille piilotarinoita tunteista, kasvusta ja selviytymisestä. Ne ovat jokaisen omaa ja kaikille yhteisiä - eikä vaan suomen kielellä vaan kaikilla kielillä. Sadun ja Aatoksen yksi kulmakivi on kirjallisuus, kuva ja tarina ja elävä kerronta. Sellaisena se ei ole vain ilmaisukasvatusta, teatteritekniikoita hyödyntävä satutunti vaan myös sanataidekasvatusta mitä parhaimmalla tavalla. Tunteet ovat kirjallisuuden perustavaa raaka-ainetta. Silti niitä hyvinkin vähän käsitellään lukemisen yhteydessä. Sadun ja Aatoksen menetelmä antaa tavan lähestyä tunteita lasten kokemana, auttaa sanallistamaan ja ilmaisemaan omia tuntemuksia ja tunteita. Se on rohkeaa ja hienoa.

Päivi Lehmusvuori,

Toenperän kirjasto, Juva

Satu on loppu ja lähtee kahville.